

Veleslavín

39

MARTIN KLÁSEK:

**I loutkoherec
musí být
uvěřitelný**

Rozhovor s Martinem Kláskem

Ve znamení růže

Letiště Praha má prvního robota

PROGRAM KINA DLABAČOV - PROSINEC

kino-divadlo-kavárna

- 1/12/SO** 14:00/KINO JUNIOR - Čertí brko
16:00/KINO JUNIOR - Fantastická zvířata: Grindelwaldovy zločiny
18:30/NOVINKA - Creed II
21:00/NOVINKA - Bohemian Rhapsody
- 2/12/NE** 14:00/DIVADLO PRO DĚTI
16:00/KINO JUNIOR - Čertí brko
18:30/NOVINKA - Bohemian Rhapsody
- 3/12/PO** 16:00/KINO SENIOR - Tajuplný vlak
19:30/CESTOVATELSKÝ VEČER - Trabanti: Velká cesta domů – setkání s cestovatelem Danem Pribáňem
- 4/12/ÚT** 18:30/NOVINKA - Bohemian Rhapsody
21:00/NOVINKA - Climax
- 5/12/ST** 18:00/KONCERT PRO DĚTI - Miro Jaroš: Vánoční turné „Těšíme se na Ježíška“
19:30/MIKULÁŠSKÁ NADÍLKA - Mikuláš, čert a anděl na Dlabáčově!
- 6/12/ČT** 16:00/KINO SENIOR - Noc na Zemi
18:30/NOVINKA - Climax
21:00/NOVINKA - Smrtnelné stroje – TITULKY
- 7/12/PÁ - 8/12/SO**
Vánoční bazáár – 6. ročník
Tradiční charitativně - kulturní Vánoční Bazáár pořádá Nadační fond Šestý smysl. Kulturní program za dobrovolné vstupné:
- 7/12/PÁ** 15:00/START - Otevření bazááru
17:00/FILM PRO DĚTI - Paddington2
19:30/DIVADLO - Divadlo Verze: Ladislav Hampl: Ukázka z divadelní hry Sudi
20:30/FILM - Kafe a cigára – Povědkový film Jima Jarmusche
- 8/12/SO** 11:00/START - Otevření bazááru
16:00/DIVADLO PRO DĚTI - Divadlo Vocaď Pocaď (pohádka o dobrém jídle aneb když dobře baštíš)
19:00/KONCERT - Jelení Lože
- 20:30/KONCERT - April
22:00/AFTER PARTY - Dj Mardoša
Letos z vítězku zakoupíme vánoční dárky dětem z Prahy 6 vybraným ve spolupráci se sociálním odborem MČ Prahy 6, kteří mají Downův syndrom, poruchy autistického spektra či epilepsii.
- 10/12/PO** 19:00/REPLAY - Psí ostrov
21:00/ENGLISH FRIENDLY – Mug / Twarz / Tvář
- 12/12/ST** 16:00/KINO SENIOR - Mrtvý muž
18:30/TOP.DOC - Svědkové Putinovi
21:00/ZÁZNAM KONCERTU - Black Sabbath - The End of The End
- 14/12/PÁ** 19:30/NOVINKA - Aquaman
- 15/12/SO** 21:00/NOVINKA - Aquaman
- 16/12/NE** 14:00/KINO JUNIOR - Čertí brko
16:00/KINO JUNIOR - Spider-Man: Paralelní světy
18:30/NOVINKA - Smrtnelné stroje - DABING
- 17/12/PO** 18:30/REPLAY - Velká nádhera
21:00/ENGLISH FRIENDLY - On the Milky road / Na Mlecnom putu / Na Mléčné dráze
- 18/12/ÚT** 19:30/NOVINKA - Oni a Silvio
- 21/12/PÁ** 16:00/KINO SENIOR - Paterson
18:30/NOVINKA - Aquaman
21:00/NOVINKA - Smrtnelné stroje - TITULKY
- 22/12/SO** 14:00/KINO JUNIOR - Spider-Man: Paralelní světy
16:00/KINO JUNIOR - Asterix a tajemství kouzelného lektvaru
18:30/NOVINKA - Mary Poppins se vrací - DABING
21:00/NOVINKA - Bumblebee – DABING
- PŘIJĚTE DO DIVADLA, VSTUPENKY JIŽ V PŘEDPRODEJI!**
13/1/2019/NE 19:00/Filumena Marturano – herecký koncert Simony Stašové a Svatopluka Skopala

TOP.DOC - nejlepší dokumenty v kinech / REPLAY - hity, které vám možná utekly / ENGLISH FRIENDLY - festivalové filmy s anglickými (i českými) titulky / KINO SENIOR - novinky nejen pro seniory za zvýhodněné vstupné
Dny neuvedené v programu – kino a kavárna pro veřejnost uzavřeny
Vánoční a novoroční prázdniny – kino nepromítá – 23.12.2018 – 1.1.2019

Pokladna otevřena vždy půl hodinu před začátkem představení. Změny programu vyhrazeny, nejaktuálnější program na www.dlabacov.cz a na facebooku. Bělohorská 24, Praha 6, tramvaje 22, 23 a 25 do zastávky Malovanka

obsah

- Čím žije Praha 6 3 - 5
- I loutkoherec musí být uvěřitelný - rozhovor s Martinem Kláskem 6 - 8
- Oslavy 100. výročí založení Československa, které proběhly na Dejvické ulici dne 28. října 9
- Tereza Riedlbauchová: Vydávání poezie znamená vytrvat v nadšení 10 - 11
- Historické osobnosti v názvech ulic Prahy 6 - Rybova 13
- Ve znamení růže. Rozeta – síla pramenící ze středu 14
- Nakynuté štěstí - legenda zvaná vánočka 16
- Emil Šneberg - Moje vzpomínky na Vokovice a Veleslavín (VIII. část) 18

MĚSÍČNÍK PRO VELESLAVÍN A OKOLÍ • PROPAGAČNÍ BULLETIN

Registrace: MK ČR E14105,23.12.2002 • Periodicita: měsíčník • Ročník: osmnáctý • Vydavatel: Přerost a Švorc - auto s. r. o., Veleslavínská 39, 162 00 Praha 6, DIČ: CZ63073188 • Redakce: Miloslav Přerost, telefon: 602 248 494, veleslavin39@prerost-svorc.cz • Inzerce: veleslavin39@prerost-svorc.cz, Dagmar Čámská • Grafická příprava: Štěpán Volek • Titulní fotografie: Archiv S+H • Za věcnou správnost a obsah článků odpovídají autoři • Za text a obsah inzerátů odpovídají zadavatelé www.veleslavin39.cz • Uzávěrka podkladů: 26. 11. 2018

I loutkoherec musí být uvěřitelný

Rozhovor s Martinem Kláskem

Martin Klásek (*1957) pochází z divadelnické rodiny, tatínek byl hercem, maminka baletkou. Nebylo tedy divu, že také on si vybral uměleckou dráhu. Do Divadla Spejbla + Hurvínka nastoupil v roce 1973, o rok později si již vyzkoušel za Hurvínka mluvit (a pár vět i za Spejbla). Po tvůrci obou dnes světoznámých loutek Josefu Skupovi a jeho pokračovateli Miloši Kirschnerovi se tak stal jejich třetím interpretem. Od roku 1990 je uměleckým šéfem souboru. O vývoji a proměnách Divadla S+H, ale i jeho publika - dětského i dospělého - vypráví Martin Klásek v našem rozhovoru pro časopis Veleslavín39.

Proč myslíte, že si Miloš Kirschner vybral právě Vás pro svoji alternaci a také jako pokračovatele?

Asi proto, že jsem měl základní předpoklady pro interpretaci Spejbla a Hurvínka. Byl jsem schopen hlasově vytvořit „hurvínkovskou“ fistulku, velmi rychle jsem se naučil práci s marionetou, byla

tu schopnost improvizace. A pochopitelně je tady ještě ten nejdůležitější aspekt, a sice že jsem musel mít předpoklad být v budoucnu dobrým hercem-interpretem, protože Spejbl s Hurvínkem jsou postavami, které účinkují ve velkých dramatických celcích repertoáru Divadla S+H. Přesto si každý z nich zachovává svůj charakter. Nejsou tedy jen pouhopouhými glosátory, či postavičkami anekdotických skečů. Mezi nimi musí vznikat v dialogu nedorozumění, kterého pak synek z pochopitelných důvodů zneužívá z jakési dětské škodolibosti, která ale v žádném případě nesmí přerůst v drzost. Hurvínek nedorozuměním provokuje. Ale i tak musí být ta nedorozumění pravdivá! Takže je potřeba umět všechny tyto jejich polohy uvěřitelně zahrát. Nestačí tedy jen přecházet z jedné hlasové polohy do druhé. Potom je tady i určitá schopnost mluvit za S+H v jiných jazykových verzích. Tohle určil Miloš Kirschner, vědom si toho, že publikum musí mít možnost okamžitě rozumět pointě, nebo slovnímu kalamburu, vtípu, protože kdyby muselo čekat na případný překlad do sluchátek, nebo by bylo nuceno číst titulky, tak atmosféra daného humorného okamžiku je pryč. Zřejmě jsem byl tehdy, z jeho hlediska, nadějným pokračovatelem.

Kdy to bylo a jak se to vše odehrávalo?

Moje první premiéra se uskutečnila 8. prosince 1974 ve hře Josefa Skupy a Franka Weniga Hurvínek mezi broučky. Tento titul pro mě vybral Miloš Kirschner záměrně, protože pan Spejbl se objevil jen na začátku, kde měl asi sedm replik, a poté až na úplném konci, kdy odehrál podobné množství textu. Já totiž pochopitelně ve svých necelých osmnácti letech ještě neměl ten správný zralý hlasový tón, abych mohl Spejbla interpretovat, aniž by si publikum všimlo nějaké změny. Tuhle inscenaci jsme hráli pro dětské diváky několik let a byla to pro mě veliká škola a dobrý základ. Hurvínek totiž během hry neslezl z jeviště, a tak jsem si tu fistulku řádně obrousil a ustálil.

Máte i Vy dnes alternaci a nástupce?

Mám skvělého kolegu Ondřeje Láznovského, který již hraje oba ušatce ve dvou dětských inscenacích a je velkým příslibem do let budoucích.

Martin Klásek v mladších letech

Mluvíte výhradně Spejbla a Hurvínka, nebo i jiné role?

Mluvím i jiné role, a také vodím různé loutky. Podle nutnosti a inscenačního záměru si mohu vodit jak Spejbla, tak Hurvínka. To záleží na tom, jestli hrajeme v tzv. rozdělené, či spojené interpretaci. Spojená znamená, že loutkoherec vodí i mluví dohromady jednu figuru, rozdělená pak, že jeden mluví od mikrofonu a kolega vodí loutku na scéně. Někdy jsme nuceni přistoupit k tomu, že někteří z nás mluví v daném představení více rolí. Já například ve večerním představení Dějiny kontra Spejbl mluvím kromě S+H za dalších devět figur. Rád si také vymyslím varietní loutková čísla, která pak využíváme v různých revuálních představeních a tam si, kromě interpretování hlavních figur, také vodím svoje sólové vystupy.

Liší se loutky Spejbla a Hurvínka dnes, od doby, kdy jste je začal vodit a od doby jejich tvůrce Josefa Skupy?

Ano. Na začátku šedesátých let přišel Miloš Kirschner s nápadem vystoupit se Spejblem a Hurvínkem na předscénu. Tedy vytáhnout je z toho klasického loutkového kukátka. Do té doby byli Spejbl s Hurvínkem v jediné, původní velikosti. Dnes máme ony hrací velikosti tři. A vícero délek navázání loutek. Ale abych se vrátil k té změně podob. Jelikož Kirschner chtěl hrát forbinové dialogy po vzoru V+W přímo před diváky, tak bylo nemyslitelné, aby hrál s těmi mrňavými kukátkovými panáčky. Jenže když zvětšili ty původní, tak byli Spejbl s Hurvínkem oškliví, zdeformovaní. Dříve měli totiž užší obličejíky a delší uši a také delší nosy, takže po zvětšení to nebylo jaksi ono. Nechal tehdejšího divadelního výtvarníka překreslit původní výtvarné návrhy ve smyslu zvětšení jednotlivých proporcí. Při zvětšení a výtvarné úpravě tak došlo k zakulacení obličejů a jakémusi celkovému zušlechštění.

Někdy v sedmdesátých letech při natáčení televizního pořadu došlo k tomu, že tvůrci chtěli použít tehdejší moderní obrazovou technologii – Bluebox. To umožňovalo tzv. klíčování jiných prostředí v záběru ze studia atd. Jenže, stalo se to, že Hurvínkovi zmizely krátké kalhoty, jelikož byly modré, a zelené kšandičky se chvěly. Od té doby nosí kalhoty šedé a namísto zelených kšandiček tmavě červené.

Kolik párů loutek S+H máte k dispozici? Jsou všechny stejné?

V současnosti máme 27 párů, ve třech velikostech, a také jednoho Spejbla ve velikosti živého člověka.

V čem se vlivem doby změnila sama představení, jejich poetika a příběhy? Jak se mění dětské publikum? Je o hodně jiné dnes a v době, kdy jste začínal? Platí to i pro dospělé publikum?

Samozřejmě, že vliv doby, tedy vlastně všeho, co nás a náš život obklopuje, se dotýká divadelního umění zcela přirozeně. A to nemyslím jen naše divadlo, ale divadla a umění obecně. My se s tím potýkáme po svém, a přesto se snažíme dodržovat určitou tradici v našem vyjadřování o tom, co chceme divákovi sdělit. Velikou výhodou je, že jsme autorské divadlo. To znamená, že si s našimi hrami a texty můžeme zacházet dle libosti. Ale nezapomínáme na to, co tohle divadlo učinilo populárním a proč zájem o ně neochabuje. Je nesmírně důležité tradici udržovat, ale také ji dále rozvíjet. Aby se Spejbl s Hurvínkem nestali archaickými figurkami, tak je potřeba intenzivně vnímat všechno, co se kolem nás děje. Máme dvě linie repertoáru. Jednu pro děti, druhou pro dospělé. Dnešní děti jsou daleko vyspělejší než děti, které byli v jejich věku před pětácti lety, kdy jsem začínal působit v divadle. Vnímají daleko rychleji, jsou navyklé svižněji vstřebávat informace. My se tomu přizpůsobujeme například tím, že i naše dětská představení bývají jednak v moderním výtvarném hávu, ale také s dnešními tématy, která děti oslovují, a také tempem jednotlivých obrazů. Snažíme se je neunavovat příliš dlouhými texty, ale zaměřujeme se více na akci. Přesto musíme ale dávat pozor, aby se nám nevytrácelo to spejblo-hurvínkovské poklábosení a jejich láskyplný vztah.

Platí to i pro dospělé publikum?

V rovině dospělého diváka si uvědomujeme, že také nemůžeme přeshlapovat na místě a hledáme stále nová témata, ale také nové

Martin Klásek s Bluesmanem

výrazové prostředky a technologie. Nebráníme se modernímu muzikálu, hororu, historii, revue, ale také typickým promluvám Spejbla s Hurvínkem o nás lidech a o naší době, kterou právě žijeme.

V kolika zemích a v kolika jazycích už S+H za svoji existenci odehráli svá představení? V kolika Vy osobně?

Divadlo Spejbla a Hurvínka navštívilo za dobu své existence 35 zemí a hlavní postavy promluví v 25 jazycích. Já jsem se podílel na patnácti jazykových verzích.

Který z jazyků byl pro Vás nebo pro Vaše kolegy nejtěžší?

Nejtěžší byla pro mě vietnamština, pak čínština a určitě ještě arabština. Z těch evropských pak dánština. Jsou jazyky, které bych byl bez výborného hudebního sluchu jen těžko schop interpretovat. Já bych ale spíše použil slovo napodobit. Vždy se snažíme co nejperfektněji připravit, a to vyžaduje důkladné precizní zkoušení. Bývá to pro tu danou zemi a na určité turné. Takže nikterak do hloubky jazyk nestudují. V asijských jazycích

Divadlo S+H na Dejvické ulici č. 38

je důležité dobře rozpoznat tóny, které jsou významotvorné a umět je s dobrou výslovností použít. U arabštiny jsou to zase hrdelní hlásky, které nebylo pro mě jednoduché vytvořit ve fistuli. Příprava vypadá tak, že se nejprve s překladatelem učíme vyslovovat a číst jednotlivá slova. Poté věty a cvičíme plynulost mluvy. Pak přicházejí na řadu herecké důrazy a vysvětlujeme si pointy. Teprve po zvládnutí textu jdeme na jeviště a seznamujeme s jazykem naše loutkoherce, vysvětlujeme si výrazy a zkoušíme situace. Celý tento proces trvá dle náročnosti asi měsíc. V Evropě hrajeme náš běžný repertoár a pro exotičtější části světa skládáme speciální loutková představení, kde se střídají dialogy hlavních postav a revuální loutkové výstupy.

V jaké situaci je Divadlo S+H aktuálně? Má dostatek diváků?

Z velké části divadelní sezóny jsou naše dětská představení vyprodaná. Ta dělíme na školní a víkendová. Také zajíždíme do dalších měst České republiky, kde bývá vždy velký zájem. V poslední době míváme i velmi pěkně navštěvovaná představení pro dospělé a z toho máme velkou radost! Dětem nabízíme 10 titulů a dospělým čtyři.

Máte dostatečné dotace na svůj provoz?

Jsmo scénou hlavního města Prahy a jsme tedy dotováni z jeho rozpočtu. Naše divadlo sídlí v budově, která zase patří Městské části Praha 6. Upřímně řečeno, neumím si představit, že bychom mohli dále na této úrovni fungovat bez stávající podpory Magistrátu hlavního města Prahy.

Jak je na tom loutkové divadlo obecně u nás? A ve světě?

U nás stále ještě existují loutková profesionální divadla, která patří městům a jsou jimi podporována, což je skvělé a já jim držím palce, aby si je města hýčkala i nadále, protože to jsou ty instituce, ve kterých se setkávají s divadlem vůbec poprvé ti nejmenší diváci.

Řekl bych, že loutkové divadlo je obecně na celém světě jaksí na periferii kulturního zájmu veřejnosti. Ale víceméně jsou loutková divadla v soukromých rukách a musí bojovat o přežití. Jen výjimky mohou být pravidlem.

Na jaké škole jsou vychovávání budoucí loutkoherci?

Na DAMU (Divadelní akademie múzických umění) je zřízena Fakulta alternativního a loutkového divadla. Ta připravuje budoucí adepty i pro loutková divadla po dobu čtyř let.

Nejste jenom interpret, ale také autor a režisér. Kolik her pochází z Vašeho pera, kolik jste jich zrežiroval?

Uvedu takový souhrnný výčet, který mi připravili moji spolupracovníci: jsem (spo-

lu) autorem celkem 14 titulů, 18 her jsem (spolu)režiroval. Autorem nebo spoluautorem jsem u třech knižních titulů, totéž platí pro 5 CD. Jako interpret Spejbla a Hurvínka jsem natočil 45 CD.

Která hra je tou nejnovější a co o ní můžete říci?

Nejnovější je hra pro dospělé S+H-Ve dvou se to lépe... Nápad na takovéto představení vznikl na začátku roku, kdy nám z provozního plánu z technických i organizačních důvodů vypadla plánovaná dětská komedie. Když jsme uvažovali, jak využít čas v určeném termínu, tak mě napadlo, že bych mohl zkusit vytáhnout a oprášit několik dialogů S+H, které jsem měl již nějakou dobu v počítači. Nakonec jsem z nich použil prakticky jenom dva a zbytek napsal nově. Spolu s dramaturgem Lážnovským jsme je uspořádali do inscenačního tvaru. Se žánrovým zařazením mám malinko problém, protože se nejedná o revue, ani kabaret. Je to spíše taková koláž, nebo leporelo složené z úvah hlavních figur a jejich konfrontace a komunikace se světem nás živých, loutkářským žargonem „živáčků“. Ale také vzpomínky S+H na prožité úseky jejich existence. Vracím se zde k principu forbín, ve kterých na začátku šedesátých let Miloš Kirschner přivedl Spejbla s Hurvínkem z loutkového kukátka před diváky, kde začali S+H komunikovat se svými vodiči a tím, kdo je mluví. Snažil jsem se představit si, jakou optikou na nás lidi ti dva dřevění panáčci pohlížejí, co si o nás myslí, jestli jim ta manipulace a vedení, kterým je vláčíme po světě a časem, vadí, nebo zda si kladou otázku, proč vlastně na tom jevišti vůbec stojí. To všechno mně otevřelo docela velké množství témat, jako jsou symboly, řemeslo, kvalita, vztahy, iluze a právě ta komunikace. Dochází i k určitým neshodám mezi zúčastněnými, téměř potyčkám a poté k usmiřování. Všechno samozřejmě s nadsázkou a humorem, tomuto divadlu vlastním. Vyznění představení necháváme na divákovi, proto ten nedopovězený název: Ve dvou se to lépe... O režii jsem požádal již zmíněného Ondřeje Lážnovského, který se úkolu zhostil báječně. Scénu navrhl a vyrobil Dušan Soták a hudbu zkomponoval Jiří Toufar, oba naši dlouhodobí spolupracovníci.

Připravujete něco i pro televizní diváky nebo rozhlasové posluchače? Případně nová CD?

Právě jsme začali natáčet dokument o životě Josefa Spejbla z cyklu Neobyčejné životy. Moc mě těší, že tento projekt v České televizi vznikl a že bude uveden v roce 2020, kdy Spejbl oslaví 100 let! V létě bychom měli natočit nové CD pro posluchače, které autorsky chystá naše paní ředitelka Denisa Kirschne-

rová a název je zatím ještě nejasný.

Jaké plány máte do blízké i vzdálenější budoucnosti Vy i divadlo?

Od ledna se v divadle začne připravovat nová komedie pro dospělé s pracovním názvem Spejbl v hotelu Svět. Poté nazkoušíme dětskou komedii Past na Hurvínka, kterou chceme potěšit pamětníky slavné inscenace z roku 1971, ale v nové výpravě a moderní úpravě textu. Ta se tak zařadí mezi inscenace z našeho zlatého fondu. Čímž se hlásíme k tomu nejlepšímu, co bylo pro naše divadlo vytvořeno minulou generací. V září nazkoušíme německou verzi inscenace S+H-Ve dvou se to lépe..., která bude mít svou premiéru v Berlíně 6. října 2019.

Jaký je Váš osobní vztah k Praze 6?

Když se řekne Praha 6, tak se mi pocho-pitelně vybaví Divadlo S+H na Dejvické ulici, ale také třeba Divoká Šárka a tamější koupaliště s děsně studenou vodou, kde jsem se kdysi jako kluk koupal. A pak také Hanspaulka, kde bydlel můj kamarád a mně, sídlištnímu mladíkovi, se tam mezi těmi nízkými domky moc líbilo. Nebo taky úžasná stará čistírna odpadních vod, kde jsem před léty s Mirkem Vladykou a Hurvínkem natáčel jeden díl do cyklu české televize Po stopách... Praha 6 byla pro mě vždy tou nejzelenější částí Prahy a cítím se tu hezky.

Co byste rád řekl čtenářům časopisu Veleslavín a na co jsem se nezeptal?

V Galerii Villa Pellé v Pelléově ulici, Praha 6-Bubeneč bude na podzim roku 2020 instalována výstava ke 100 letům Josefa Spejbla, tak si to zapište do diářů a nezapomeňte se přijít podívat.

A pochopitelně se přijďte podívat na některá z našich představení! Chacháááá!

Jiří Hruška

foto: Divadlo S+H

